

heen kunnen
brengen". Nu
rd van; want
wam de moeite
ologen van de
nvloed kregen
inden in de
huis allerlei
verkozen te
den van de v.
leen maar leuk
Hij was in een
aldus schreef
tegen wat tot
chzelf zou het
verschillende
raten, en kwa-
van nog-niet-
eloten deuren
vinden. Dat
le niet tot het
aar verklaart,
te hebben, en
ook vóórdat
eft, van puren
ns laten spre-
n, meenings-
slaap. „Deu-
lijkbaar: deu-
e open. Maar
is blijkaar
ingen en geen
zusje-van-Am-
. S. zwart, en
leid vallen ze
hún werk hier
nde.
rch-menschen
een en ander
and moest en
n, hoe het in
niet zóó, dat
ees, die daar-
rk. Meenings-
I. Als hij dat
ij dan geen
igden van le
gawigheid
at de kerk er
gebeuren zou,
en verklaard,
en behandelen
van den H.
Is dat geen
slissing ge-
houden; en
rzee, die nog
elemaal niet
de echte, be-
ocht eens fel-
priesters, en
ambtsnamen
s. Meer niet.
rstandigen en
an in de Chr.
zich precies
vergist, maar
tegen op, een
gespeel van
eidsgevoelens
nocratiche
waren we er
oordeeling is
Roorda, die
handel Gods
de Chr. Ref.
niet te be-
ze nu eens
maar misse
us", die uit
den bal mis-
og-niet-zusje
t u k k e n
an zouden ze
en zwart op
dat men dan
iet doen kan,
en laten zeg-
eert verzwe-
tel met prof.
n semi-offi-
hrijving gaf,
rpo commissie
rste collega-
hebben voor
a benauwen-
ederlandsche
s zijn vrien-
in 1944 zich
ig wordt, de
d juist

ook in hun leiderschap, toch maar te volgen.

Het ware voor de prominenten der Chr. Ref. Church beter geweest „zus" op een afstand te houden en eens te kijken, uit eigen oogen, wat ze eigenlijk had uitgehaald, en waar de familie-wet gehandhaafd was.

Dit gedoeitje wordt een tikje belachelijk tegen den tijd, dat men de dingen op een afstand gaat zien.

We zijn er zeker van: het systeem kan nog lang succes hebben, en we krijgen vast en zeker nog meer leelijks te hooren. Maar we weten ook, dat ernstige en serieuze kenners van de werkelijke feiten later zullen erkennen, dat er in Nederland geen grooter dwaasheden begaan zijn dan door de leiders der synodes van en omtrent 1944.

Een deftig borstje zegt ons niets. Noch in Nederland, noch in Amerika. Vooral daar niet; want het maakt hier op den normalen mensch nog veel minder indruk dan in Nederland. Hier is het groote gevaar, niet dat leiders, die zich in de strikken verward hebben, een hooge borst zetten, maar dat het volk er niet eens op let. Niet dat ze ons in ons ambt beleedigen is het ergste, maar dat steeds grooter massa's zich van heel de business niets meer aantrekken en een paar dominees maar laten beslissen over doop en kind en wedergeboorte, zonder dat het hun iets schelen kan.

Overigens, ds v. H. vergist zich, meen ik, als hij de houding van zijn committee goed praten wil met te zeggen: ook rev. Hoeksema vond, toen hij in Nederland op bezoek was, geen toegang tot de kansels, omdat hij was afgezet door Amerikaanse zus, (vanwege de drie punten, die ook ondergeteekende in hun redactie verwerpt). Ik geloof niet, dat rev. Hoeksema iets gevraagd heeft. Hij was bij mij in de kerk, en ik wist het niet. Maar wij hebben in Nederland nooít gehoord, dat tegen hem door een synodaal comité vóór hij aan land stapte gewaarschuwd is.

Houden we op; 't wordt zoo klein; 't heele gevalletje van dapper doende benaauwdheid.

DE CHR. REF. CHURCH EN DE INTER-CHURCH RECONSTRUCTION COMMITTEE OF THE NETHERLANDS.

Ik meen, dat de Chr. Ref. Church hier in Amerika nog al wat belangstelling heeft voor „Inter-Church" werk. Nu is mij door het Interchurch Reconstruction Committee of the Netherlands gevraagd, behulpzaam te zijn bij het verkrijgen van steun voor enkele door dit comité aangewezen kerken. Ik beloofde te zien wat ik doen kon.

We zullen straks moeten rapporteeren, dat „voor" dat we voor dit interkerkelijk doel de belangstelling der Chr. Ref. Church ook maar konden probeeren te wekken, haar synodical committee heeft geroepen: niet ontvangen, dezen man. 't Zal het Inter Church Reconstruction Committee weling interesseeren, de redenen te weten; Informaties zijn desnoods te ontvangen in Amsterdam. Maar heelemaal zonder ironie is het geval niet.

TERUGBLIK.

— 1 Oct. 1947. Eindelijk weer eens tijd om te schrijven voor ons blad. Dit artikelje wordt begonnen in Cayennes; we zijn juist gestapt in den trein, die over de Mormonenstad, Salt Lake City, naar Californië rijdt. We gaan dus vandaag de bergen in; nu reeds klopt mijn hart. Straks gaat de trein vertrekken; en dan moet de Reformatie-zetter me maar vergeven, dat ik hem den dag verzuur met slecht handschrift.

Ruim acht jaar geleden ging ik ook ongeveer dien zelfden weg. Levendig herinner ik me hoeveel moeite het toen kostte, de oogen van die mooie bergen naar de Reformatie-copie te dirigeren, en vice versa; in San Bernardino, één der stations vóór Los Angeles, is toen die copie gepost, en daar hopen we morgen (de reis gaat aan één stuk over twee etmalen door) weer deze te posten.

Onwillekeurig gaan de gedachten terug naar wat ik toen geschreven heb. Wat ik me van dat artikel herinner, wel dat zou, geloof ik, vandaag met de feiten geconfronteerd kunnen worden. Toen was het 1939, kort vóór de synode van Sneek (ongeveer Maart of eind Februari). Dr H. H. Kuiper had den aanval, die de verdrachtmaking van de voor zijn kerk- en persleiding niet bukkende groep dienen moest, geopend, en dr V. Hepp had er zich toe laten vinden, te fungeeren als dogmatisch hoogleeraar, die de zaken op populair-wetenschappelijke pooten zetten moest. Naar Amerika had het suspect verklarings-zaad, langs den succesvollen officieuze-vertrouwlijken weg, ook zijn weg gevonden, keurig verpakt. Maar destijds hadden nog maar alleen de „leiders" het pakje mogen openen, en ze hadden, toen het volk zich er niets van bleek aan te trekken, zoo ongeveer allemaal een keurigen omme-waai gemaakt, al hielden enkelen zich met een strak gezicht buiten de discussie en in de veilige zone. Het strakke gezicht voorkwam bij de toeschouwers een al te sterke impressie van de „veiligheid" dier zone; geplaatst in deze situatie hebben we destijds enkele dingen in den trein geschreven, die op waarheid berustten, en deswege niet aan allen welgevallig waren. Weshalve deze laatste vluchten in de sententie, dat

uit de oecumene.

Ja, ja, D. E. C. kent Grieksch! Moet U zoo min niet over denken! Geleerd uit „In de Waagschaal" en het „Gereformeerd Weekblad"! Ik heb er eerst wat moeite mee gehad, want over die stadhuiswoorden struikel je nog wel eens met je mond, omdat je er eerst over struikelt met je hersens. Ik ben nog wel eens wat vluchtig in 't lezen en dan las ik, als ik dat woord tegenkwam: „oeconomie" en als er „oecumenisch" stond las ik „oeconomisch". Maar toen ik op een keer aan mijn vrouw wat voorlas uit de „oeconomische beweging", een artikel uit het „Gereformeerd Weekblad", toen zei m'n vrouw, die een beetje gehelleniseerd is: dat lees je verkeerd, jô, dat is niet „oeconomisch", maar „oecumenisch". En ze had gelijk. Zooals gewoonlijk. En nu heeft me Prof. Dr H. N. Ridderbos dat eens fijn uit de doekjes gedaan. Want die heeft me in het „Gereformeerd Weekblad" pas eens fijntjes verteld, dat mijn Vrouw gelijk had. Het is écht Grieksch. En „Oecumene" beteekent zooveel als: „Overal waar huizen staan" en dat het ziet op de heele bewoonde wereld en dat het dan met name gebruikt wordt voor de Wereldkerk. Kijk, dacht ik zoo, ik ben er waarschijnlijk toch niet zoover naast geweest met mijn oeconomisch. Want als je de dingen begrijpen wilt, dan moet je altijd het schrift van den eenen Professor met het schrift van den anderen vergelijken. En nu had ik nog een oud boekje van Prof. Dr P. A. Diepenhorst in de kast staan, waarin deze een uitlegging geeft van het woord oeconomie. Daar schrijft hij het volgende: „Klassiek gevormden bespeuren aandoens, hoe oeconomie eene samenstelling is, waarin twee Griekse woorden verbonden worden, namelijk oikos, huis, en nomos, wet". En toen ik dat nog eens gelezen had, toen snapte ik er ineens alles van. En ik heb tegen mijn Vrouw gezegd: daar is toch verband tusschen de oeconomie en de oecumene, tusschen oeconomisch en oecumenisch. Dat zit 'm vast in dat oikos, huis, want dat zit in die beide woorden. En de bedoeling van de oecumenische beweging is dat ze al die kerkjes bij elkaar willen doen. Dan krijg je de ééne oecumene, de Wereldkerk en dat is voor alles ook oeconomischer. 't Gaat om de voordeelgheid. Alles hudje mudje bij elkaar voor de oeconomie van de oecumene. Wat toch zoo'n mondje Grieksch ineens de dingen eenvoudig maken kan! Nu was het me ineens zoo klaar als de dag.

Dat dacht ik tenminste.

Want dat schijnt niet in de bedoeling te liggen.

Als ik tenminste Prof. Ridderbos goed begrepen heb.

Het gaat geloof ik niet om vereeniging van kerken, maar slechts om contact-tusschen-de-kerken. Want ze willen de zaak laten zoo 't was. Dat zit 'm nou weer in 't Latijn, in de pluriformiteit. Dat weet ik nog van de J. V. Dat dat Latijn is n.l. Want pluriformiteit moet er wezen. Mijn oude dominee kon dat altijd zoo mooi duidelijk maken. Die zei altijd: er zijn geen twee blaadjes aan een boom gelijk. En zooals het nou in

de toon scherp was. Daar hadden ze gelijk aan, want de werkelijkheid was scherp. Maar nu dit alles acht jaar geleden is, nu is gebleken, dat we destijds de dingen hebben gezegd zooals ze waren. Er zijn sindsdien synodale uitspraken gedaan en besluiten genomen, die weliswaar alle de voosheid en zedelijke onwaarde demonstreeren van de door „de kopstukken" ondernomen actie, maar die het doel, dat te bereiken was, tenslotte hebben gevonden, al zijn de „gronden" die men ten leste aanvoerde, ook een belaching van de brochure-Hepp. Dat doel heeft prof. Greijdanus duidelijk aangegeven in het artikel van 30 Aug.; dat is het laatste nummer van ons blad dat me tot nu toe onder de oogen kwam.

In die acht jaar is dus de geschiedenis der kerken haar noodlotsgang gegaan, voorzover de zonden der menschen betreft. Ze is echter het genadepad opgegaan, voorzover de voorzienigheid Gods aangaat. Acht jaar geleden heb ik erg veel scherp geschreven, in dezen zelfden trein, maar de helft was mij toen nog niet aangezegd. Ik heb toen niet kunnen denken, in welken zedelijke afgrond men zou durven eindigen. Eenige predikanten hier, die destijds me zeiden: „Ze werpen jullie straks eruit", hebben me thans, na 8 jaar, daaraan herinnerd, en ook aan mijn antwoord: dat „ze" dat niet zouden durven (ik bedoelde: tegenover God). Ik heb me vergist: 't had nóg scherper moeten wezen, dat artikel van destijds, d.w.z. nog informatiever om de kerk te waarschuwen.

Genoeg van dit alles. Keeren we tot de methoden terug: in The Banner las ik dezer dagen, dat de heeren Meyster (president der uitspraken-synode, die alle rapporten naar de geheime bergplaats verwees) en

1) Uitdrukking van één der toen eerst betrokkenen, die thans zelf — evenals ieder die zich door dr. H. H. Kuiper liet gebruiken om zoo noodig de slagen op te vangen — op een zijspoor staat en nu de anderen voor de schade verantwoordelijk stelt.

de natuur is, zoo is het ook in de kerk. Die is pluriform, veelvormig en veelkleurig. Dat is een weelde en een rijkdom! Dat moet er wezen! Confectie, dat wordt allemaal hetzelfde. Maar pluriformiteit, dat leeft. En daarom willen ze nou in de oecumenische beweging dat zoo laten. Er moet alleen contact komen. Als ze dan in het Zendingscentrum of elders van die verschillende kerken bij elkaar komen, dan is dat zoo prachtig, zoo veelvormig. Net als met een bouquet tulpen: alle soorten bij elkaar en door elkaar en toch een harmonisch geheel: Darwin en Hugo de Vries, Churchill en Molotov, en — laat ik maar zeggen, want in de bollenwereld kan dat wel — Schleiermachers en Barth, Schilders en Ridderbos. Alles door elkaar en tóch; harmonie. Dat is de pluriformiteit van de Oecumene.

Daar zit wel wat in!

Alleen maar: het geeft toch moeilijkheden.

Om te beginnen: theologische.

Want we hebben vroeger altijd geleerd, dat de algemeene kerk onzichtbaar was. Tegenwoordig zouden we zeggen: de oecumenische kerk is onzichtbaar. Maar dat verandert nu natuurlijk. Want als Wurth en Berkouwer en Barth en Niebuhr en Niemöller en Berggrav en Stanley Jones en Mott en Visser 't Hooft en zoo bij elkaar komen, dan is dat de oecumene. En dat is dan toch zichtbaar.

En — dat is ook van belang — de pluriformiteit gaat toch teloor. Want op dat Jeugdcongres van de oecumene in Oslo hebben ze uit alle kerken met elkaar uniform avondmaal gevierd: gereformeerden en lutheranen en anglicanen en oudkatholieken en griekskatholieken, die anders, als ze thuis zijn, avondmaal houden naar eigen vorm, dus pluriform, hebben dat nu uniform, éénvormig gedaan. Dat is dus een verarming.

En voorts: er zijn toch ook oeconomische bezwaren tegen zulke oecumenische samenkomsten. Als er tenminste op zóó grooten afstand zoiets is, dan kan ik dat oeconomisch niet bolwerken.

De Kamper Schooldag, dat gaat nog.....

Trouwens ds van den Born zei, dat dát nu echt oecumenisch was. Oeconomisch was het er toch ook weer niet: er werd nog al druk gecollecteerd.

Maar ik geef het maar op.

Mijn bol kan het niet meer verwerken.

En ik geloof, dat ik van Grieksch maar af zie.

D. E. C.

N.B. Over den Kamper Schooldag gesproken! Ik ontmoette dezer dagen een Hoogleeraar, die me verzekerde, dat de rust daar volledig is weergekeerd. De studenten loopen nu niet meer in jaquet. En toen ik vroeg naar de studenten-met-preek-consent (ik dacht er een te krijgen voor a.s. Zondag) verzekerde hij me, dat alles goed ging. Hij gaf me een citaat van Groen, van toepassing op deze van vacantie en preekreizen teruggekeerde jongelui. Zulke professors hebben dat toch maar direct bij de hand: „Ik hoor over 't algemeen veel goeds over de stemming der uitgetrokkene en met zooveel roem teruggekeerde jongelui. Zij pogchen niet en met verre van verwilderd te zijn, komen zij trouw op de collegiën en hebben veel lust in het werk." 1)

D. E. C.

1) Gerretson. Briefwisseling van Groen van Prinstere I, pag. 489: Groen aan van Assen op 23 Oct. 1831.

Brillenburgh Wurth, die Ethiek is gaan doceeren in de plaats van wie in '44 de vrijheid ook voor hem opseichte van „neen" te zeggen op een scherp gestelde vraag van dr Ridderbos synode, en die thans die vrijheid „geniet" (en niettemin er vrede mee heeft, dat wie ze voor hem opseichte, werd gestooten uit zijn plaats) zullen spreken in Grand Rapids bij de heeren theologen, die 8 jaar geleden, hun gelaat strak hielden in de veilige zone. Ze begeven zich weer allemaal in diezelfde zone: de vergadering is besloten. En men kan d á á r vragen stellen. De methode is beproefd — onder wie iets te verbergen hebben. Straks hopen ook wij in Grand Rapids de openbare voorlichting te vervolgen. En de groeiende sterkte van de stem van verzet in de kringen der Chr. Ref. Church tegen het mondje-snoeren der persleiders (ik hoorde deze week vooraanstaande leden dezer kerk in dezen nogal harde noten kraken) houden een belofte in: het zal niet voor niets zijn, als we in 't openbaar man en paard noemen uit de officieel controleerbare gegevens. Of de H.H. Meyster en Brillenburg Wurth dan nog aanwezig zullen zijn? Of dr J. H. Bavinck, die ook van kust tot kust gaat, evenals ondergeteekende? Ik weet 't niet. Ze zullen in elk geval publiek mogen getuigen tegen ons, als ze er zijn. Ja, waarom doen ze 't nu niet? Ze kunnen weten, wat ik in Grand Rapids zei, eenige weken geleden. Waarom grijpen ze NU de kans niet den wolf openlijk te weerstaan?

Merkwaardig overigens, die gelijktijdigheid in de invasie van Amerika. Ook al deelt dr Bavinck in de welkomstgroeten van The Banner. Blijkbaar zijn ze hier overtuigd, dat hij alle uitspraken van '42 tegenover iedereen als criterium der orthodoxie hanteert. Oecumenisch! Hij erkent niemand als ambtsdrager in de kerk, die niet belooft, niets te leeren, dat niet in alles overeenkomt met..... enzovoort. Of — zou men ook hier over de paradoxaliteit van deze figuur in kameraadschap zwijgen? Het schijnt zoo.

K. S.